

SUSMAK
YA DA YENİDEN
DOĞMAK

İSMAİL KILINÇ

✕ @ / otukennesriyat

YAYIN NU: 2231

EDEBÎ ESERLER: 1131

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI

SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-850-6

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NESRİYAT A.Ş.®

İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpaz

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Proje Danışmanı: Sinan Terzi

Editör: Asuman Demir Yılmaz

Kapak Tasarımı: Damla Acar

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: CB Matbaacılık

Baskı: Çınar Matbaacılık ve Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. Ata Han Nu: 34 K: 5
Bağcılar-İstanbul
Tel: (0212) 628 96 00
Sertifika Nu: 45103

İstanbul - 2025

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

İsmail Kılınç: 3 Nisan 1989 Kahramanmaraş/Elbistan'da doğdu. Liseye kadar Elbistan'da okudu. 2012 Yılında Erciyes Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. 2013 yılında Sakarya/Hendek ilçesine edebiyat öğretmeni olarak atandı. 2018 yılında Sakarya Üniversitesi Yeni Türk Edebiyatı Ana Bilim Dalı'nda *Sunullah Arısoy, Hayatı, Sanatı ve Eserleri* adlı çalışmasıyla yüksek lisansını tamamladı. *Edebiyat Daima*'da iki yıl editörlük yaptı. Edebice dergisi yayın kurulunda bulundu. Hikâye, deneme ve incelemeleri *Edebiyat Daima, Edebice, İhlamur, Sinada, Kadran, Teferrüç, Aydos, Genç Yüreklar, Telmih, Yitik Söz, Söğüt, Türk Dili ve Türk Edebiyatı* dergilerinde yayımlandı. Bunların dışında Gaziantep ve Kahramanmaraş belediyelerince hazırlanan seçkilerde yazar-eser tanıtımları yaptı. Evli ve bir çocuğu olan İsmail Kılınç, şu an Isparta'da öğretmenlik yapıyor.

İÇİNDEKİLER

KALEM MİZANSENİ / 11

NOKTA / 18

SUSMAK YA DA YENİDEN DOĞMAK / 25

BİR ÇOCUK YA DA DAHA FAZLASI / 35

DOKUZDOLAMBAÇ / 42

YARALI GÜVERCİN / 51

BİR BİLİM UZMANI / 57

KAHRAMAN'LI KURGU / 65

BEN ROBOT DEĞİLİM / 73

DELİ / 79

SUSUNTU / 85

IŞIKLAR YA DA PLANLAR / 92

GURBETTEN SILAYA / 98

SORMAN DAĞI / 106

FAKÜLTE / 114

BİR "SIR"LANIŞIN ANATOMİSİ / 120

KADERİN ÜSTÜNDE / 127

KALEM MİZANSENİ

Yorgunum. Nihâyeteye ermeye ramak kalmış bir hayatın sükûta sarılmış anlarını yaşıyorum. Sükût güzel sözcüktür. Severim. Sevmem de, tabiatıma mih gibi çakılıvermiş. Ne zaman? Bilmiyorum. Sabahla akşam arasında anlık tecrübelerimden ibaretim. Geçmişe özlem duymayacak kadar yaşlıyım. Buradaki “kadar” sözcüğünün belirtmeye çalıştığı miktarı, ölüme yaklaşanlar bilir. Dehliz gibi bir melodrama bağlandınız, biliyorum. Yok yok, hasta falan değilim. Vücudumda gece uyutmayan ağrıları da yok. Yorgunum, hepsi bu...

“Hadi kalk, geç kalacaksın Bey!” diye uyandırdı Hanım beni. Bu çağrıya “Sabah şeriflerin hayrolsun!” temennileri eklenmeli değil mi? Çok denedik, sabahı şerefli sayıp hayırla yâd etmeyi. Sanırım ona da yorulduk. Kahvaltım, “sabahın körü” makamında hazırlanmış yine. Dolap kokusu sinmiş ekmek, rengi beklemekten sararmış köy peyniri, yıllardır itinayla kurulsa da lezzetini bulamamış yeşil zeytin ve şekerlenmeye ramak kalmış bal... “Ben çıkıyorum.” dedim Hanım’a. “Hayırla git, hayırla gel!” dedi. Çocukların peşinde yıllardır oradan oraya sürüklenerek geçirmiştik hayatı. İki çocuk, birkaç şehir ve sonunda başlangıç noktamızda, memleketimizdeydik. Memleket evlatların peşinde dolaşırken özleme dönüşmüştü. Şimdi memlekette dönünce anladık ki evlat kokusundan mahrum kalmak da gurbete dâhilmiş. Olsun, okudular, adam oldular. Bize de mezarlık yeri beğenmek kaldı. Emekli olunca Ege’ye yerleşmeyi düşünüyorum. Hanıma bakarsan pek gönüllü değil. “Gezmemiz yetmedi mi?” deyip sokurdanıyor. Edebiyat öğretmeniyim. Memleketimdeki okuluma ilk gidişim

NOKTA

Sabah

Çay köy peyniri ve bal. Yok yok çay. Çay ve ben. Ben ve sorularım. Ben ve sorunlarım. Günaydın hepinize. Gene uyandım. Uyku bir sessizlik hâli olarak ilerler bende. Güneş doğar, yollar kalabalıklaşır, yıllar silikleşir. Hayhuylar arasında söyleyecek cümleleri kursağında kalan bir “Ben” şekillenir. Ben’in ilk harfi büyük. Bilinçli yapıldı. Bu ara Ben’im en çok “Ben”le arası iyi... Ucundan kıyısından bir egoizm yakaladığımdan değil. Şartlar öyle gelişti diyelim. Ya da bir şey demeyelim. İnsan, bir şey dememek için de yaşar. Kursağında kalır bazı kelimeler. Biraz sabır, açılacağım. Bende kal ey okuyucu...

Sabahtan Sonra

Çalış. Kalem. Kâğıt. Biraz ümit. Çalan kapılar, gelmeyen müjdeler. Ödevler en sahih yanım. Ödeye ödeye bitiremediğimiz şeye hayat diyorlar. Hayatın Sahibi var. Zamanı öyle kullanıyor ki kurgusu Şah Damarı’nı bile şaşırtıyor. Sahip’in S’sinin büyük olması imlâmın bozuk olmasıyla alakalı değil. Masivâdan maveraya “bilindik sırlarla” ilgili. Hani noktalanır ya insan. Heh işte... “O” noktadan sonra başlayandır. Noktalandığımız yerde gerçeğiyle beliren... Bilmeyene “Hadi canım sen de!” diyorlar. “de” vurgulu. En sevdiğim bağlaç olur kendileri. Ayrı yazılınca güzelleşir, bitişince başlar kavga. Kavgaları severim, en çok da kendimle.

SUSMAK YA DA YENİDEN DOĞMAK

“Dilim öcüdür
Bilim necidir
Gemim gidiyor
Halim fecidir.”
Ö. Lütfi Mete

Yutkunmayı âdet edinmiş ailemle terminaldeydim. Sarılmalar ve ağlaşmaların arasında donuk bir âdemoğlunu oynuyordum. Terminallerdeki otobüs homurtularıyla insan uğultularını beraber dinlediğinizde -çocukken olduğu gibi- sığınacak bir battaniye altı ararsınız. O makamda bir hâldi. Bu hüznün karmaşasının içinde önce anneme sarıldım. Ağlıyordu, şaşırmadım. Bu coğrafyada kutsallar üzerine yemin edilmiş bir gerçek sanki: “Anneler ağlayacak.” Babam soğuktu. Yüzüme bile bakmadan sarılmıştı. Yanaklarıma paralel öpücükler kondurdu. Elime para saydı. Saydı deyince, insan kendini zengin hissediyor tabii. “Yüz, iki yüz, üç yüz, dört yüz... “Kayıt ödemesinden sonra sana az bir miktar kalacak. Bunu bulabildim oğlum. Aybaşında para göndereceğim.” dedi. İlk defa verdiği paranın nereden ve nasıl geldiğini söylemişti. Sonrasında beni orada dayımın karşılayacağını, bir süre orda kalacağımı ve sonra başvuru kabul olursa devlet yurduna yerleşeceğimi söyledi. Bu ve bunun gibi muhabbetlerin bilmem kaçınıcı tekrarını dinledim bilmiyorum. Hele şu, “Paranı bozdurma, bozulan para çabuk harcanır!” cümlesi çok saçmaydı. “Baba böyle bir mantık olabilir mi?” diye sorsam bıyık altından gülümseyip cevap vermezdi, biliyorum. O yüzden onu ve cümlelerini ne sorguladım ne yargıladım. Benim için, anne de-

BİR ÇOCUK YA DA DAHA FAZLASI

Çocuktü. Çantasında taşıyamayacağı kadar soru işareti barındırıyordu. Bozkır grisinin merhaleler hâlinde doğaya sirayet ettiği bir köydeydi. Beş sınıfı birleştirilmiş bir ilköğretim okulunda beşinci sınıfa gidiyordu. Hiçbir şeyi tam anlamıyla öğrenemeyeceğini hiçbir zaman öğrenemeyecekti. Fıtratı sükûtin hâkimiyetindeydi. Hep az konuşur, hep çok düşünürdü.

Yıllardır hunhar bir devinime dönen öğretmen değişimleri bütün öğrencileri yormuştu. Gelen öğretmenler, bir şekilde kendini en yakın şehir merkezine aldırma, köyden kaçmak için türlü bahaneler uydurmuşlardı. Öğretmen kutsaldı. Bir ay da dursa, bir hafta da dursa, köye uğramadan kaçsa da kutsaldı. Öğrencilerin dünyasında da köy ahalisinin nezdinde de öğretmenin itibarına dair menfi bir durum yoktu. Ancak soru sorardı köylü. Alamayacağı soruların cevaplarıydı bunlar. Bir köy ne kadar kötü olabilirdi de öğretmen o köyü benimseyemezdi? Hiç değişmedi, davullu zurnalı karşılamalar işe yaramadı. Köy tandırında imece usulü yapılan kömbeler köyü sevdiremedi. Muhtarın köye dair övgüleri kâr etmedi. Gelen öğretmen gitti. Bozkır talihinden olsa gerek kül renginde yaşadı köyün insanları. Çocuklarına renk katacak öğretmenlerden köye dair sadece “Burada nasıl yaşıyorsunuz?” intizarı duyuldu.

Çocuktü. Şikâyet edemeyecek kadar küçüktü. Gene bir öğretmen gelmişti köye. Her yeni geliş, umudunu yekindiriyordu öğrencilerin. Zaten saf olan dünyaları, tanımadıkları bir insana karşı sevgi tomurcuklarına dönüşse de sevgileri filizlenmeden son buluyordu. Muhtarın yanında

DOKUZDOLAMBAÇ

Hayat içerden kendimi kazarak ilerlediğim bir mağara.

Yücel Kayıran

İnsan, güzergâhının esiridir. Seçmiş ve seçeceği her güzergâh, kolundan tuttuğu gibi hizmet diler yolcusundan. Yolculuk güzeldir. Ferahlık verir insana. Sahib-i mutlak öyle uygun görmüş ya, ben de nice yolların seferisi olmuşum. Kudema, karnının doyduğu yer vatanındır dese de bu maddeci gerçekliğe karşı başka bir aforizmam var gönül hanemde: Kalbinin uyduğu yer vatanındır. Büyüdükçe, algımız zenginleştikçe “Orada bir yer var.” demeye başladığımız andan itibaren gurbetin çekici sihri kapılıyor. Bu sihir, acılı oluyor tabii. Tasavvuf ehli bunu bilmiş ki “Zor olan güzeldir.” demiş. Zorluklara göğüs gerebilecek kadar genç sayılacak bir yaştayım. Sülalemin takdirlerine mazharım. En azından yüzüme konuşanlar böyle diyorlar. İzime konuşanları da sülalemden sayıyorum. Yok, öyle akraba manavlığı! Çürük çarık hepsini tartmalı insan. Tartmalı ki bu birlikteliğin saf maliyetini elde edebilsin.

On dokuz yaşında çıktım memleketten. Üniversite, yüksek lisans, doktora derken kendime bilgi yüklü bir kariyer edinmişim. En büyük amacım neydi bilmiyorum. Babamın gururlu bakışlarına şahit olmak mı, annemin hüznünlü gözleriyle tasdiklediği “büyük adam olma” amacı mı bilmem. Ama bir şeyi iyi bilirim: Yolcu doğdum, yolcu öleceğim.

İki kimlik taşıyorum. Birisi ailemin bildiği kimlik... Sıfatlarım çeşit çeşit: Oğlum, kuzum, canım ağabeyim, bilge kardeşim, amcaoğlu, dayıoğlu, kuzen, köylüm... Uzayıp gider. Bir kimlikte onlarca sıfat... Diğer kimliğimi doğu-

YARALI GÜVERCİN

Yağmura hasret bir bozkırın serinletici rüzgârıyla tarlanın kenarına uzanıverdi Baba. Oğul koştu yanına. “Yoruldu mu baba?” dedi. “Babalar yorulmaz oğul!” cevabını aldı. Kendine güveni geldi Oğul’un. Yine koşturmaya başladı tüm tarlada. Evlek evlek oyun kurdu hayal dünyasında. Bir yanı güvercindi, bir yanı uçak... Hep uçmak, hep uçmak... “Eh!” dedi Baba iç geçirerek. “Evlad değil misiniz, hepinizin gökyüzüne açılan bir kapısı, uzaklara yaslanan bir umudu var.” Üzerinde geleneksel desenler bulunan metal tabakasını açtı. Sigara kâğıdını nasırlı elleriyle kâğıt destesinden ayırmaya çalıştı. İnceliğini kaybetmiş, ayrıntılı işlerde beceriksiz parmakları tek kâğıt çekemezdi oldum olası. Desteyi yaklaştırıp “püff” diyerek ayırırdı kâğıtları. Aralarından birini yakalayıp sarardı sigarasını. Oğul, bu hâlde çok dalga geçerdi. Hiçbir durum, babanın “püf” demesinden daha komik gelmezdi. Baba, tarla kenarında Oğul görmeden sigarasını sardı. Yaktı, içine çekti, tüm dertleri ta ciğerlerine kadar doldurup üfledi... Dumanlar uçuştı. Oğul koştu. Dumanlar uçuştı, Oğul koştu. Dumanlar...

Anne geldi omzunda azıkla. Serdi tarla köşesine hazırladıklarını. Baba geldi, yedi içti. Oğul geldi, yedi koştu. Orak fırandı, kuru başaklar desteleşip rızık oldu düştü kuru toprağın bağına. Ağzı bolca kurudu Baba’nın, alnı bolca terledi. Baba toprağa güvenmekten; Oğul gökyüzüne bilenmekten yorgun düştüler o gün. Zahiresi çıktı evin. Emek, una bulgura dönüştü. Yaz, günbegün bereketini gösterdi. Çerezlik ayçiçeği kesildi. Tokmaklarla kalpağı dövüldü harman yerinde. Traktörler emek taşıdı. Baba’nın cüzdanı evladiyelik umutlarla doldu. Kışa doğru şeker pancarı söküldü. Yapraktan ayrıldı tek tek. Fişlenerek dol-

KAHRAMAN'LI KURGU

Ab-hayatın çeşmesi âşıkların visalidir
Kadehi dolu yürüdür susamışları yakmağa
Bizim Yunus

Bebe Hikmet

Ne idüğü belirsiz birkaç rüya. Gecelerin manasız uyanmaları... Seher vakti ve göz kapaklarından sızan vuslat mutluluğu... Vuslat: Belki. Biraz ama heyecan verici... Yatağımdan doğruldum. Serin bir sabaha “Merhaba!” dedim. İnsanın duygusu da gün içindeki saatlere adapte olmuştur. “Gündoğumu serinliği” umudu, “günbatımı derinliği” kasveti çağırır. Her çağrıya zihnindeki soru işaretleriyle yol alır insan. Hak erenler bilir, insanın en güzel sıfatı “yolcu”-dur. Bilmeyenler yola küfretmekle meşguldür.

Huyumdur, kahvaltı yaparken kanalları gezerim. Ensest ilişkilerin ve şeytan utandıran cinayetlerin merakla takip edildiği programlar fazlaca dikkatimi çeker. Bu sabah, yine biri birini öldürmüştü. Yine öldüren kayıptı. Ölen, baldızına tecavüz etmişti. Öldürenle ilgili tüm akrabalar sorgulanıyordu. Ölenin anne-babası ağlıyordu. Öldürdü denilenlerin yakınları iki cümleyi bir edemiyorlardı. Biraz -dı; biraz -du; biraz da -dü... Bilinen geçmiş zamanın bilenine, geçmişine, zamanına... Anlatıcı olmak için çok fevrîyim. Yargılarım yanılığa dönüşmeli!.. Yargılarım; yaralıyor beni... Yutak borusu geniş bir büyükşehirin izbe mahallelerinde geçen olayların ekranlara “reyting” kazandırdığı bu programlar, gülmek için de ağlamak için de izlenebilirdi. Ben en çok üzülen taraftaydım. Kendini ve çevresini sorgulayan taraf... Sorgu insanı yalnızlaştırır. Yalnızdım ve tek sermayemin bu olduğunu düşünüyordum. Yalnızdım,

BEN ROBOT DEĞİLİM

Belediye otobüsünün camına yaslanmış geçip giden şehri izliyordu. Tüm yorgunlukları bir güne sığdırmışçasına eve gider gitmez uyumayı planlıyordu. Akıllı telefonunu çıkar-
dı. Saat yediye geliyordu. Bir an evli olduğunu düşündü. Kapıyı karısının açmasını, çocuğunun dizine sarılmasını, mutfaktan gelen yemek kokusunu, yoğun geçen hastalıklı günün sevgiyle şifa bulmasını... Gülümsedi. Tekrar akıllı telefonuna baktı. Saat yediyi geçiyordu. Saat yediyi geçerken evde olamamanın hüznünü yaşadı. Hele kış aylarında, karanlıkta bu otobüste bulunmanın eziyet olduğunu damarlarına kadar hissedirdi. Akıllı telefonu, efendisini bir bildirimle uyarıverdi. Hatırlatıcı, bu akşam yazılması gereken bir raporu müjdeledi. Derin bir “of” çekti. İçinden “Kapatacaksın şu mereti, zerre derdin kalmayacak!” dedi. Kafasını kaldırıp otobüsün nerde olduğuna baktı. İneceği durağa az kalmıştı. Akıllı telefonuna baktı. Kimseden mesaj gelmemişti. “Şu dünyada akşamımı güzelleştirecek tek bir insan yok.” diye düşündü. İsim isim, kalem kalem arkadaş listesinde gezindi. Kendi zorlamasa hiçbirinin buluşma planlamadığını, muhabbet meclisi kurmadığını fark etti. Durağa gelmeden otobüsün “stop” düğmesine bastı. Bu düğmelerde “stop” yazmasını oldum olası kabullenmemişti. “üretici firma, ithal mal, kapital düzen” gibi savunmaları hiç umursamazdı. Derdi en çok bu tuştü. Bir düğme yapıp tertemiz bir “dur” yazılamaz mıydı? Akıllı telefonuna baktı. Otobüsün markasını girip üretici ülkeyi araştırdı. “Gene mi siz!” dedi. Otobüs durdu. Orta kapılar sağlı sollu açıldı. Şoföre dönüp “Allah kolaylık versin!” demedi. Hiç demezdi. Neden demediğine de hiç sorgulamazdı.

DELİ

“Biz çimerken bir ırmakta bizi hangi aşk avcısı gözetler,
Hangi köprü taşır ağırlığımızı, hangi sözlük özetler!..”

Bahaettin Karakoç

Bir şehre kış geleceği zaman önce düşünceler üşür. Mevsim değişmelerinden, hele hele yaprakların sararmasından önce fikren ve ruhen mizacı değişir insanın. İnsan, samimiyetleri kaybettiğinde kaldırımlar soğumamıştır henüz. Bir şehre kış geleceği zaman önce gözler buğulanır. Cümleler mat sözcüklerle kurulur. Sonbahar, eylül olur, güz olur, hazan olur. Nihayetinde hüznün olup şairlerin mısralarına sirayet eder. Bana sirayet edense koskoca bir boşluktur. Hanımı kaybettiğim günden beri zalim bir boşluktaım. Aslında çok fazla meşguliyetim var. Evimde hemen her gün münakaşaya girdiğim canlı cansız tüm eşyalar, “Kendi kendine konuşana deli değil yalnız derler.” özdeyişini kanıtlar nitelikte... Oğlum uğrar arada. Oraya oturma, koltuk yaşlı; oraya basma, merdiven uyuyor; orayı açma perdeler ibadet halinde gibi nice söylemimden bıkmış olacak ki uğramaları artık “arada” diyemeyecek kadar azaldı. Ona göre ben bir deliyim. Hatta tedavisi mümkün olmayan bir deli. En son, şizolu mizolu bir teşhis koydu bana ama ne demişti şu an hatırlayamayacağım.

Terk edilmişlerin vatanıdır benim evim. Tüm eşyalarımı bundan dört yıl önce, yani hanımın vefatının akabinde ikinci el ev eşyası satan bir dükkândan almıştım. Oğlum sağ olsun evi içindeki eşyalarla beraber satınca kiraya çıkmıştım. Gerçi bizim geline bakarsan evi alan bu hanım, oğlumun dostuymuş. Karşılıksız bir şekilde evi alıp oğluma tekme vurmuş. En az bir ay bu konuyu tartıştık. Herkesi ikna et-

SUSUNTU

Geniş z/aman...

Yürüyorum. Orta yaşların ortasında kalmış postmodern dervişliğime yorun, aksaktır adımlarım. Bir ayağım kısa değil, meseleler patikayı andıran çetrefillerle dolu... Öyle ya, patikalarla işi olmaz dümdüz ve dimdik yürüyen insanların. Basitten de basit bir kahramanım. Anadolu insanı makamındayım. O kadar öksüz, o kadar sessiz... Sessizliğim asaletimden değil; içe kapanıklığımdandır. Beylik lafları bey'siz yerlerde konuştuğumdan talihimi değiştiremeyen bir âdemoğluyum. İyi yerlerde iyi işler yapan biri miyim, bilmedim, bilmiyorum, bilmeyeceğim. İyi'nin bunca tanımı arasında boğulurken kulaç atacak dermanım da kalmamış olabilir. Net ifadelere saplanmıştı hep dilim. "Üç ekmek ver!" derim bakkala. "Müsait bir yerde beni indirin!" derim otobüs kaptanlarına. Bana günaydın diyen komşuma "Günaydın!" der geçerim mesela. Gözlerime sohbet için baksa bile uzatmam; yıldız gibi kayarım önünden. Muhabbet meclislerinde hep susan o adam benim. Derin düşünüp sığ yaşamanın destanıyım. İçine konuşup dışına susmak iyi mi kötü mü bilemem. Bu "İyi mi, kötü mü?" sorusu herkesin sorusudur aslında. Bu minvalde özgünleşmek isteyince de herkesleşebilir insan. Demek ki "bir ben YOK, benden içerü" ya da ben de "herkes gibi"yim. Tamam, kahraman olmam gerekiyor da, "iç dökmeden" öte malzemem yok. Onu bizim mahalledeki yaşlı teyzeler de yapıyor. Beni öyküsüne konu/k eden her kimse benim şahsi tarihimi ve sürprizsiz talihimi enine boyuna değiştirmek zorunda. Yoksa iki, bilemediniz üç paragrafta sonlanır öykü. Bana öykünen öyküsüz kalır. Adam vardır, sekiz ay askerlik yapmıştır; sekiz yüz km yol yaparsınız da anısı tü-

IŞIKLAR YA DA PLANLAR

Sahnenin ışıkları bir yandı, bir söndü. Yandığında koltuklarda oturan suretler belirdi. Söndüğünde hiç... Uzun bir tiyatro izledik sonra. Kısa bir ân kaldı belleklerimiz meşgul eden. Koca tiyatrodan kısa kısa ânlar. Böyledir. Böyleymiş. İnsan ölürken koskoca hayattan da kısa kısa ânlar belirir miş. Sert bir omuz darbesiyle “Hadi!” dedi Süleyman. “Bitti artık, neyi bekliyorsun? Çıkalım birer çay içelim!”. Ona dönüp “Karanlığı bekliyorum.” diyemedim. Hiç anlamazdı beni. En kadim dostumdu ama ben, onun beni anlamamasından şikâyetçi değildim. Şimdi gayriihtiyari beklediğim şeyin “karanlık” olduğunu söylesem “Gene kendi hayal denizinde boğuluyorsun.” derdi biliyorum. Deli dolu biriydi. Anı yaşar, biriktirdiği eğlenceli anılarıyla tutunurdu hayata. Bir zaman sonra insan kendine, yaşantısıyla örnek olacak bir dost arıyor. O hep benim dostumdu ama neden dostum olduğunu çözememiştim. Evet, o benim zıddım. Tez-antitez meselesi bu. O gün doğumuyla umut devşirenlerden; ben gün batımından hüüzün. O bardağın dolusundan yana; ben boşluğu sorgulayanlardanı. Dahası da benzer söylemlere gebe. Evet, yastığa çeyrek kala uyur. Çok zaman geceler bana kalır. Ben hep başkalarındaki karanlığı görmeye meyilliyim; onun iyi-kötü herkesle arası iyidir. Onun iyimserliğini gördükçe şarkılar mırıldandığım olur: “*Ah bu ben kendimi, nerelere atsam!..*”

Ortaokuldan liseye kadar aynı okullarda okuduk. Üniversitede farklı şehirlerde olsak da o benim şehri me ben onun şehrine bolca misafir olduk. Bir süre “atanabilme serüveni” yaşadık memleketimizde. Ben tüm kötümserliğimle atanamam sanıp devlet memuru oldum. O tüm iyimserliğine rağmen atanamadı. Adına “özel sektör” dedikleri bir

GURBETTEN SILAYA

6 Şubat 2023 deprem şehitlerimize, rahmetle...

Gurbet sözcüğünün “garip” kökünden geldiğini öğrendiğim zaman yalnızlık, daha da anıtsal bir yapıya dönüşmüştü içimde. Elest bezmiyle başlayan yalnızlığımızın bir imtihan olduğu, tüm mekân ve zaman değişimlerine rağmen sabit kaldığı, en kalabalık ortamlarda bile ruhumuzu sarıp sarmaladığı, su götürmez bir gerçektir. Yalnızlıkla gelen ve bizim manasız dediğimiz zihin yorgunluğu ise uğraştığımız her işin tadından çalıyordu. Bir devlet memuru olarak devleti mamur yapma çabasında olmak, bu topraklara gönülden bağlı kişiler için görev niteliğindedir. Ancak gariplik, serlevhamızdan her zaman seziliyor, boynu eğik dağ fulyasını andıran duruşumuz, savaşların galibi bile olsak mahcubiyetimiz, mağlubiyet gibi gösteriyordu kendini. Küçükken burun kıvrduğumuz, beylik laflarla eleştirdiğimiz, sıkılgan tavırlarla yüz çevirdiğimiz memleketimiz ve ona dair içimizde beliren özlem, insanın baştan aşağı çelişkiden oluştuğunun kanıtıydı. “İnsanın karnı nerede doyuyorsa memleketi orasıdır.” mottosu, çok değerli bir iki sene sonra duygu dünyamızda koskoca bir yalana dönüşüyordu. Tüm bu sorgulamaları yapmama sebep olan yaşım mıdır, yaşadıklarım mı, bilmiyorum. İsmi duyduğumda bile hassasiyet geliştirdiğim köyümün adı “memleket”, yaşarken ve yaş alırken metal yorgunluğunu tüm hücrelerimde hissettiğim şehrin adı ise artık sadece “gurbet”ti.

Gurbet içimdeydi, en derinimde. Tüm samimiyetlerin soğukluğundan şikâyet bile edemiyordum. Toplumsal ritüellerin bana ters gelen taraflarını bile doya doya eleştiremiyordum. Çıktığım kabuğu beğenmediğim günlerden bu

SORMAN DAĞI

Rüzgârın ıslıklar çaldığı mahzun bir kış gecesiydi. Çocuk, tahta pencerenin camına sıcak nefesiyle bir “hoh” yaptı. Oluşan buğuya parmağıyla bir araba çizdi. İki boyutlu, sırf arabaya benzesin diye yapılmış bir şekildi bu. Annesi girdi odaya. “Uyuyalım artık oğlum!” dedi. Salondaki yükükten getirdiği döşeği sertçe attı yere. Sobasız salonun ayaz yemiş yatakları odaya bir serinlik getirmişti. Titrer gibi oldu çocuk. Annesine bakıp “Anne, Sorman Dağı...” dedi. Annesi o telaşın içinde mırıldanmasını duymazdan geldi. Üç oda vardı ve her birine ayrı ayrı yatak sermekle meşguldü. Bir odada çocuk, bir odada büyük oğulları Samet, bir odada da kendileri yatıyordu. Her gece o yatak ve döşekler inip inip kalkar, bu uyku seremonisinin fitilini hep anne ateşlerdi. Kararlıydı çocuk. Hiçbir şeyi annesinden gizli yapamaz; ona asla yalan söylemezdi. “Anne sana bir şey söyleyeceğim!” dedi. “Buyur oğlum.” dedi anne. “İhı, ihı...” diyerek salona girdi baba. Kahveden geliyordu. Kahvede ne olursa olsun aynı saatte kalkıp evine gelirdi. “Paşam benim, yatmadın mı sen daha?” dedi. Çocuk tebessüm ederek “Yok baba!” dedi. “Haydi bakalım yatağa...” dedi, oğlunun başını okşayarak. Çocuk, annesine söyleyeceği cümleyi yutkundu. Yatağına geçti. Yanan sobanın alevi tavan merteklerinde geziniyordu. Yün yorganın altında hayaller kovaladı. O kovaladı, hayaller kaçtı; o kovaladı, hayaller...

Sabahın seheriyle uyanıp şehre gitti baba. Yazları tarlasıyla uğraşır, kışları ise bacanağının marangozhanesinde ona yardımcı olurdu. Kış boyu evin masrafını görecek kadar kazanırdı. Kolay değildi. Üç baş horantaya bakabilmek, musluğun hep akmasını gerektiriyordu. Babadan sonra Samet, önlüğünü giyip okula giderdi. Birleştirilmiş sınıflar-

FAKÜLTE

Otobüs şehri daha da çirkinleştiren homurtusuyla hareket ediyor. Elimde Şemsettin Sami'nin Kamus'u, yanımda ev arkadaşım İbrahim. Uyumaklıyım. Ayakta nasıl durabildiğimi Yaradan'ın hikmetine bağlıyorum. Gözlerim, gurbetin serencamına dayanamıyor. Yoldan geçen arabaların telaşlarında boğuluyorum. Aşırı ayrıntı takıntım bazen beni çekilmez kılıyor. Algılamak zor, algılatmak daha da zor. Bir İbrahim anlıyor beni veya anlıyor gibi yapıyor. Kır sakallı orta yaşlı bir amca dürtüklüyor bacağımdan. Kendi evladını dürtükler gibi rahat. Şaşkınlıkla değil hayranlıkla bakıyorum gözlerine. Bu rahatlığını eski toprak olmasına bağlıyorum. "Elindekini göbeğinin üstünde tut!, Hiç mi öğretmedi anan-baban sana!" diyor. "Neyi?" diyorum. "Kur'an oğlum o, Kur'an öyle sallanmaz elinde!" diyor. İbrahim, gülüyor yanımda. "Hacı Amca bu Kur'an değil..." demeye çalışsam da yanındakine dönüp tövbe çekerek yeni neslin savruk davranışlarından dert yapıyor. İbrahim'e dönüyorum. "Boş ver!" diyor. Kızlar kulaklarında tıplar romantizm pompalayan müzikler dinleyerek ders notları inceliyorlar. Kızların bu kadar çalışkan olmalarına rağmen hemen her kurumda erkeklerin neden fazla olduğunu sorguluyorum. Evine ekmek götüren babalar da çok otobüste. Bakışları donuk. Tek renklerinin kendi evlatları olduğunu çok iyi biliyorlar. Herkeste bir sinmişlik var. Herkesin ışık aradığı karanlıkları ve suya hasret çölleri... Elinde tığ, bir şeyler ören bir teyze iliştiriyor gözüme. Minimal bir maksadı var. Örmek, bitirmek, örgüyü hitama erdirip hediyesini takdim etmek. İşte bu saf bir sevgi. Otobüse bile sirayet etmiş. Herkesten daha orijinal, daha insancıl... İbrahim, "Daldın gene..." diyor. "Çıkar beni İbrahim, boğuluyo-

BİR “SIR”LANIŞIN ANATOMİSİ

Neşeli bir dolunay çıkacak dağın arkasından ve yorgunluğunu katık edip izleyeceksin sakın sakın. Yüzüne serin bir akşam rüzgârı degecek. Serinletecek dışını. İçin ateş çemberi. Bilmeyecekler. Rızkının peşinde masum kediler sürtünecek ayağına. Bir kucak dolusu merhametle sahip lenmek isteyeceksin hepsini. Onlara “nankör” diyen nankörlerin ettikleri gelecek aklına. Yeni yaktığın sigaradan bir firt daha alacaksın. Alayına, sinkafı... Duymayacaklar. Banktan kalkıp yürüyeceksin. Adımların sahte gülücüklerle çarptıkça hızlanacak. Kapalı telefonun hiç çalmayacak. Simgü gibi her şeyin “hakiki” olanını arayacak ruhun. Elma şekerlerini, cebine doldurduğu yoklukla sessiz sessiz izleyen bir çocuk denk gelecek. Çaresizliğin resmiyle ilk karşılaşman değil. Derin bir “ah” çekip devam edeceksin. Çimlere serilmiş mutlu ailelerin apartmanlardan fıskırdıklarını bileceksin. Doğal mutlulukların yapay mekânlara sığmaması canını sıkacak. Dünyayı bu denli gamlı yorumlayışından utanacaksın. O gibi, bu gibi, sen ve siz gibi değil; herkes gibi hiç değil; kendin gibi oluşuna sızlanacaksın. Hemen her gün. Bu sızı gündeminden düşmeyecek. Bir mesire alanında bile bu denli kasvetle yürüyüşünden Allah’a sığınacaksın. Dua sızacak dilinden. Huzur ya Hû! Huzur ya Hû! Yol senin, yolcu sensin. Yoldan bezgin. Kurduğun köprülerde bile geçenden bir geçmeyenden iki hüznü derliyorsun. Fıtrattır diyerek geçeceksin. Geçistireceksin. Yerin damar damar; insanın tavır tavır olduğundan emin olacak, kendinle cedelleşmeyi otuzlu yaşlarında bırakacaksın.

Amaçsız bir nida ile uyanacaksın evinde. Kalbin küt küt atarken eli kapıya sıkışmış bir çocuğun yardımına koşacak-

KADERİN ÜSTÜNDE

Ruhum ağrıyor. Şekilden şekile bürünüyor zihnimdeki tasvirler. Bilmem kaç santigratta üretilen demirlerin, çimentoyla sağlamlaştırılmış betonların, “mükemmel”in, “eşsiz”in, “harika”nın acizetine dair muhakemeyle doluyum. “Site”siz, “rezidans”sız kalmışların feryadını ciddiye bile alamıyorum. Anasız, babasız, yavrusuz kalmışların yanında her şey bir esintiye dönüşüyor. Elimde tahta bir çubuk var. Toprağı eşeliyorum. Yığılıp kalmışım. Sessiz bağrışmalar çınlıyor kulağımda. Eşeliyorum. Yerin derinine inmek istercesine, hesap sormayı amaçlarcasına eşeliyorum. Eşeledikçe bozkır bozkır havalanıyor toprak. Toprak değil havalanan insan iniyor, hayvan iniyor, nebatat iniyor onun seviyesine. Biliyorum, kıkırdaya kıkırdaya gülüyor toprak; “Hayırdır, gururundan geçilmiyordu yanından, düştün mü kucağıma!” diyor. Toprağı eşeledikçe gökdelenler kadar yüceler sevdalısı, ama solucanlar kadar toprak talihli olduğunu seziyorum.

Annem yemeğe çağırıyor beni. Ayağa kalkıyorum. Her şey bir utanca dönüşüyor insan için. Nefes almak, konuşmak, görmek ve duymak. Yaşamak, bunca ölüm arasında sanki bir işkence. Hava eksi bilmem kaç derece. Üşümenin yasak olduğu zamanlar... Salona geçiyorum. Dayım, kuzenlerim, teyzem, amca tarafından akrabalar... Salon hıncahınç hüüzünzede dolmuş. Herkeste derin bir “susuntu” hâli var. Hepsinin en az bir yakını artık çok uzakta. Tabak, çanak, kaşık, çatal sesleri ve yaşayan cesetten müteşekkil tanıdıklar... Aslında kimsenin iştahı yok. Belki de birçoğumuz düşen tansiyonumuzu dengelemeye uğraşyoruz. Saatte bir mutlaka sarsılıyoruz. Alttan alttan vuruyor. Bir gümbürtü ki “Kıyam et! Kıyam et!” diyor. Ne var ki bu sar-